UUTISET

Sika- ja nautaketjussa eläin kasvatetaan ruokaketjua varten. Hevosen käyttö on jotain ihan muuta ja käytetyt lääkkeet erilaisia. **YKSIKÖNJOHTAJA KYÖSTI SIPONEN, EVIRA**

Kuluttajalla vain vähän keinoja selvittää einesten alkuperä

Viranomaiset voivat vetää tuotteen pois kaupasta kunhan väärinkäytökset ensin paljastuvat. Hevosenlihalasagnea ei ole löytynyt Suomesta.

Kuluttajan keinot selvittää einesruuan valmistuspaikka ja raaka-aineiden alkuperä ovat vähäiset. Pakkaukseen on merkitty valmistusmaa ja tehtaan koodi. Koodin avaamiseksi tarvitaan yhteys maahantuojaan.

Esimerkiksi Finduksen Dagens lilla -pastasalaatin pakkauksessa ei edes valmistusmaata ole merkitty. Soitto kuluttajapalveluun paljastaa, että pakaste on valmistettu Etelä-Ruotsissa.

Selitys valmistusmaan puuttumiselle on, että pakkauksia uusitaan parhaillaan ja uusiin merkintä tulee.

Kovin paljon paremmat eivät ole elintarviketurvallisuusvirasto Eviran keinot. Hekin soittavat maahantuojalle ja kysyvät, missä ruoka on valmistettu.

Hevoslasagnea ei ole löydetty Suomesta

Parhaillaan viranomaiset monessa maassa selvittävät, mistä on peräisin hevosenliha ranskalaisen Comigelin lasagnessa. Lasagnea on vedetty pois kaupoista Ranskassa, Britanniassa, Saksassa, Sveitsissä ja Ruotsissa.

Toistaiseksi selvät jäljet pysähtyvät Comigelin luxemburgilaiseen tehtaaseen. Sieltä hevosenlihaa sisältävää lasagnea on viety 16 EU-maahan.

Suomi ei tiettävästi ole yksi tuontimaista, sanoo Eviran yksikönjohtaja **Kyösti Siponen**.

”Kun kriisi alkoi, kysyimme isojen yritysten sisäänostajilta, tuleeko heille tästä tehtaasta ruokaa. Ainakaan kaupan omille merkeille ei tule”, Siponen sanoo.

Täysin varma tieto ei ole, sillä kypsennettyä lihaa sisältäviä elintarvikkeita ei valvota yhtä tarkasti kuin raakaa lihaa. Evira ei tiedä kaikkia ruokaa maahan tuovia yrityksiä, sillä rekisteriä ei ole.

Harmaata taloutta ja epärehellisyyttä

Siposen mukaan hevosenlihaskandaalissa kyse on harmaasta taloudesta ja epärehellisyydestä sekä yritysten omavalvonnasta.

”Päävastuu on yrityksillä. Viranomaisella on vähän mahdollisuuksia puuttua, jos ruokaketjussa toimitaan epärehellisesti. Lähtökohta on, että me uskotaan mitä meille kerrotaan. On hyvä, että nyt on jääty kiinni. Siitä alkaa tarkastusten ketjureaktio elintarviketeollisuudessa.”

Euroopan laajuisissa ruokakriiseissä Evira saa tietoa Euroopan komission nopean hälytysjärjestelmän kautta.

”Jäsenmaat ovat velvoitettuja ilmoittamaan, kun viranomaiset löytävät jotain toista maata koskevia tietoja. Saamme tunneissa tiedon osallisista yrityksistä ja usein myös toimitetut määrät.”

Torstaina iltapäivään mennessä hälytin ei ollut pirahtanut. Jos hälytys tulisi, Evira ottaisi yhteyttä yrityksiin ja alkaisi harkinta tuotteen poistamista myynnistä.

Ruotsin isot ketjut myivät hevoslasagnea

Hevoslihavyyhti lähti purkautumaan sattumalta viime viikolla. Ensin hevosenlihaa löytyi Finduksen omavalvonnassa, sitten samaa lasagnea alkoi löytyä monella muullakin merkillä.

”Kyse on kansainvälisestä kaupasta, joten yritysten pitää olla varovaisia. Lihan lajin tutkiminen ei ole normaalia omavalvontaa, mutta jostain tuli syy tehdä se Finduksella. Yritysten kannattaisi miettiä, pitäisikö omavalvonnassa tutkia muutakin kuin lämpötiloja.”

Ruotsissa kauppaketjut Ica, COOP ja Axfood vetivät keskiviikkona lasagnea pois myynnistä. Ketjut myivät Comigelin valmistamaa lasagnea omilla merkeillään.

ALEXANDRE MARCHI/REUTERS/LEHTIKUVA

Ranskalainen elintarvikeyhtiö Comigel alkoi kiinnostaa kansainvälistä lehdistöä, kun paljastui, että siellä tehtävässä lasagnessa on naudanlihan sijaan hevosenlihaa. Vielä ei ole selvää, onko sekaannus tapahtunut Comigelin tytäryhtiön tehtaalla vai jo aikaisemmin ketjussa.

Finduksella on varastossa 55 000 annosta lasagnea. Lisäksi 20 000 annosta vedetään pois kaupoista. COOP:n kaupoista pois keräämä 15 000 lasagneannosta vastaa noin 6 000:ta kiloa.

Osa lasagnesta menee biokaasuntuotantoon.

Luxemburgilainen tehdas tuottaa valmista pakasteruokaa 16 000 tonnia vuodessa. Tehtaalla työskentelee noin 200 henkilöä. Comigelin verkkosivut on suljettu, eikä yhtiöstä ole kommentoitu skandaalia.

AIMO VAINIO

Evirasta ei ohjetta selvittää naudanlihan alkuperä dna:sta

Euroopan komissio ehdottaa, että kaikki jäsenmaat tekisivät naudanlihatuotteille dna-testejä, jotta selviäisi, onko niissä hevosenlihaa.

Evirasta ei erityisohjeita vielä tule.

”Turvallisuusriskiä ei toistaiseksi ole. Yritysten omavalvontaan kuuluu tietää tuotteesta yksi askel taaksepäin ja yksi askel eteenpäin”, Eviran yksikönjohtaja **Kyösti Siponen** sanoo.

Keskiviikkona Britanniassa hevosenlihasta löytyi jäämiä särkylääkkeestä. Se voi muuttaa tilannetta.

”Sika- ja nautaketjussa eläin kasvatetaan ruokaketjua varten. Hevosen käyttö on jotain ihan muuta ja käytetyt lääkkeet erilaisia eikä epärehellisessä kaupassa lihan laatua valvota.”

Hevosenlihaskandaalissa on toistaiseksi kyse siitä, että tuote ei vastaa pakkausmerkintöjä. Siposen mielestä tärkeää olisi selvittää, miten kauan harhauttaminen on jatkunut.

”Ei sieltä nyt ensimmäisiä hevosenlihoja löydetty. Ehkä väärennyksistä ja harhauttamisesta pitää rangaista ankarammalla kädellä”, Siponen totesi viranomaisten mahdollisuuksista puuttua väärinkäytöksiin.

Vasta kun hevosenlihan reitit lasagneen on tutkittu, voidaan aloittaa lihan laadun tutkiminen.

AIMO VAINIO

”Tuskin löytyy S-ryhmän tuotteista”

Suunnittelujohtaja **Mika Lyytikäinen** ei pidä todennäköisenä, että naudaksi naamioitua hevosenlihaa löytyy S-ryhmän myymistä tuotteista.

”Tavarantoimittajiemme tulee toimia lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi sopimuksemme edellyttävät, että tuote vastaa pakkausmerkintöjä.”

Kaupan omat merkit eivät hänen mukaansa ole muita suurempi riski.

”Tunnemme oma merkki -tuotteidemme tavarantoimittajat ja toimitusketju on läpinäkyvä. Lihan alkuperä on aina jäljitettävissä.”

Elintarvikelainsäädäntö edellyttää, että kukin toimija pystyy jäljittämään tuotteen aina seuraavalle tai edelliselle portaalle, Lyytikäinen toteaa. Tarvittaessa S-ryhmä voi kuitenkin jäljittää lihan alkuperän eräkohtaisesti tuotantoketjun alkuun asti.

”Tämä eräkohtainen selvitystyö joudutaan kuitenkin tekemään aina erikseen. Hätätilanteessa se tehdään nopeasti.”

Hevosenlihakohu ei ole muuttanut S-ryhmän toimintatapoja.

”Tuotantoketjujen läpinäkyvyyden ja tuotteiden jäljitettävyyden kehittäminen on olennainen osa vastuullisuusohjelmaamme. Teemme jatkuvasti toimittajakohtaisia riskiperusteisia auditointeja. Raaka-aineiden jäljitettävyys liittyy niihin olennaisena osana.”

Comigel ei Lyytikäisen mukaan toimita S-ryhmän omilla merkeillä myytäväksi raaka-aineita eikä mitään naudanlihaa sisältäviä tuotteita. ”Valikoimissamme on joitakin omalla merkillä myytäviä Comigelin toimittamia pakasteita.”

SATU LEHTONEN

Ruokakesko: Alkuperä pystytään jäljittämään

Ruokakeskossa ei tällä hetkellä nähdä tarvetta tiukentaa liharaaka-aineen alkuperän seurantaa.

”Hevosenlihaskandaali” on tällä hetkellä keskittynyt yhteen tuotantolaitokseen, Comigeliin, Ruokakeskon tuotetutkimuspäällikkö **Matti Kalervo** muistuttaa.

”Nyt selvitetään, miten liha on sinne päätynyt ja missä vaiheessa ketjua väärennös on tapahtunut.”

Kun väärennöksen tapahtumapaikka ketjussa selviää, päästään tutkimaan, mihin kaikkialle hevosenlihaa on toimitettu.

Voiko sitä olla K-ryhmän myymissä tuotteissa?

”Ennen kuin tiedämme yksityiskohtaisesti, minne kaikkialle väärennettyä lihaa on toimitettu, sitä on periaatteessa voinut mennä mihin tahansa, myös meille”, Kalervo vastaa.

Comigel ei kuitenkaan ole Keskon tavarantoimittaja, hän kertoo. ”Se on varmistettu.”

Eineksissä olevan lihan alkuperää pystytään tarvittaessa seuraamaan ketjua taaksepäin, periaatteessa alkuun asti, Kalervo toteaa. Ei kuitenkaan ihan tilatasolle, sillä samassa erätunnisteessa on mukana useammalta eri tilalta tulevia eläimiä.

Kalervo arvioi, että tämä jäljitysketju pätee koko EU:ssa.

Tällä hetkellä hän ei kuitenkaan näe tarpeelliseksi lähteä jäljittämään raaka-aineiden alkuperää näin tarkkaan. ”Ensin haluamme katsoa tämän tapauksen loppuun saakka.”

Kalervo itse ei yllättynyt hevosenlihan väärentämisestä. Vaikka järjestelmä olisi kuinka tiukka, väärennöksiä ja muita rikoksia tehdään maailmassa aina, hän toteaa.

SATU LEHTONEN

Tuhansia ruotsalaishevosia katoaa

Ruotsissa katoaa vuosittain 4 000–9 000 hevosta jäljettömiin, ATL-verkkolehti kertoo.

Skoonen lääninhallitus aikoo nyt selvittää, viedäänkö hevosia laittomasti Keski-Euroopan teurastamoille.

Ruotsissa arvioidaan 18 000–23 000 hevosen vuodessa tulevan elämänkaarensa päähän. Vain osan kohtalo on selvillä.

Vuonna 2001 Ruotsissa teurastettiin 4 300 hevosta elintarvikkeeksi. Lääninhallituksen myönsivät hautaamisluvan 1 122 hevoselle. Runsas 6 000 ruhoa poltettiin lämpölaitoksissa.

Hevosia arvioidaan myös haudattavan ilman lupaa.

Jos hevonen viedään Ruotsista teuraaksi ulkomaille, siihen tarvitaan Maatalousviraston lupa. Näitä lupia ei kuitenkaan ole haettu ainuttakaan. Skoonen lääninhallitus uskookin, että teuraskuljetuksia on tehty luvatta.

Tanskassa hevosen teurasarvo on kaksinkertainen Ruotsiin verrattuna, Belgiassa kolminkertainen ja Italiassa nelinkertainen.

SATU LEHTONEN

Hevosen teurasarvo on Tanskassa kaksinkertainen Ruotsiin verrattuna.

Kaikki venäläismatkailijat eivät kannata viisumivapautta

Jonot ja turistien paljous epäilyttävät

Venäläisten matkailu Suomeen lisääntyi jälleen viime vuonna.

Kaakkois- ja Etelä-Suomen raja-asemien kautta tehtyjen matkojen määrä kasvoi noin 15 prosenttia vuoden takaisesta. Matkoja tehtiin yhteensä 3,8 miljoonaa, ilmenee Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy:n tuoreista tutkimustuloksista.

Raja-asemien kapasiteetti on kasvavan matkailijajoukon vuoksi koetuksella ja jonot harmittavat osaa matkailijoista.

Pääosa hyväksyy kahden tunnin jonotuksen, mutta neljän tunnin odotus vähentäisi jo monen halua matkustaa Suomeen.

Osa venäläismatkailijoista vastustaa Suomen ja Venäjän välistä viisumivapautta koska arvelee sen ruuhkauttavan raja-asemia entisestään.

Lisäksi matkailijat pelkäävät viisumivapauden tuovan liikaa venäläisiä Suomeen.

Moni venäläismatkailijoista kokee jo nyt, että etenkin rajan lähialueilla on liikaa oman maan kansalaisia.

Yli kolmannes tutkimukseen haastatelluista ei kannata viisumivapautta.

Rahaa palaa

Rajan jonoja lukuunottamatta venäläiset ovat tutkimuksen mukaan varsin tyytyväisiä palveluihin Suomessa. Erityisesti heitä miellyttää turvallisuus ja viihtyisyys.

Tämä näkyy Suomessa ilahduttavasti tuloina. Venäläiset matkailijat käyttivät viime vuonna Suomessa lähes 1,2 miljardia euroa.

Tuoteostoihin kului 879 miljoonaa euroa ja palveluihin 274 miljoonaa euroa.

Kolme neljästä Suomessa rahaa käyttäneestä venäläismatkailijasta osti matkalta päivittäistavaroita. Vaateostoja teki runsas puolet.

Suomeen matkustavat venäläiset suunnittelivat etukäteen ostavansa Suomesta alkoholijuomia, makeisia, lääkkeitä, leluja ja autojen varaosia useammin kuin todellisuudessa ostivat. Aikuisten vaatteita, laukkuja ja asusteita sen sijaan ostettiin suunniteltua enemmän.

Puolet verovapaita

Noin 63 prosenttia Suomessa vierailevista venäläismatkailijoista tekee verovapaita ostoja joko Global Blue -yhtiön tax free -järjestelmän tai kauppaliikkeiden omien invoice -järjestelmien kautta.

Hyvätuloisista matkailijoista verovapautta hyödyntää alle puolet.

Verovapaat ostokset muodostavat alle puolet venäläismatkailijoiden Suomessa käyttämästä rahamäärästä.

Tietoa verkosta

Lähes puolet haastatelluista venäläismatkailijoista etsii tietoa matkakohteesta ennen lähtöä.

Suosituin kanava on internet.

Venäläismatkailijat etsivät verkosta erityisesti rajaliikenteeseen liittyvää tietoa, matkakohteiden osoitetietoja sekä tietoa majoituspaikoista. Tietoa haetaan usein hakupalveluiden tai sosiaalisen median kautta.

Lähes 60 prosenttia internetiä käyttävistä venäläismatkailijoista on rekisteröitynyt venäläisten keskuudessa suosittuun sosiaaliseen mediaan, Vkontakteen.

Yli kaksi kolmasosaa Suomessa vierailevista venäläisistä lukee matkansa aikana myös rajalehtiä.

Tak haastatteli tutkimusta varten viime vuonna yli 8 000 Suomessa käynyttä venäläismatkailijaa. Haastatteluja tehtiin raja-asemilla, junissa, risteilyaluksilla, lentoasemalla sekä linja-automatkustajien keskuudessa.

Kasvu jatkuu

Elykeskuksen, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tilastojen mukaan rajaliikenteen kasvu näyttää jatkuvan. Tammikuussa 2013 Kaakkois-Suomen raja-asemien matkustajaliikenne kasvoi seitsemän prosenttia viime vuoden tammikuusta.

Tax free -kauppa kasvoi tammikuussa viime vuoteen verrattuna eniten Rovaniemellä, Kuusamossa ja Kouvolassa. Euromääräisesti eniten verovapaita ostoksia tehtiin Helsingissä, Lappeenrannassa ja Imatralla.

TERHI TORIKKA